

CZY KARYKATURA MOŻE BYĆ SKUTECZNA
W PROFILAKTYCE UZALEŻNIEŃ?
PORTRET ALKOHOLIKA W SATYRZE *PIJAŃSTWO*
IGNACEGO KRASICKIEGO

CECYLIA
BIELNIK

SCENARIUSZ LEKCJI

Program nauczania języka polskiego dla szkoły ponadpodstawowej

opracowany w ramach projektu

„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach
Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

WARSZAWA 2019

Redakcja merytoryczna – dr Jolanta Sawicka-Jurek
Recenzja merytoryczna – Bożena Święch
Katarzyna Szczepkowska-Szczeńiak
Agnieszka Ratajczak-Mucharska

Redakcja językowa i korekta – Editio

Projekt graficzny i projekt okładki – Editio

Skład i redakcja techniczna – Editio

Warszawa 2019
Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons – Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Temat zajęć:

Czy karykatura może być skuteczna w profilaktyce uzależnień?
Portret alkoholika w satyrze *Pijaństwo* Ignacego Krasickiego

Klasa / czas trwania zajęć:

I liceum, I technikum / 90 minut

Cele ogólne:

cel kształcący – poznanie twórczości Ignacego Krasickiego, rozwój kompetencji kluczowych;

cel wychowawczy – profilaktyka uzależnień, kształtowanie postawy szacunku dla samego siebie, asertywności, pozytywnych relacji komunikacyjnych; wzrost samooceny.

Cele szczegółowe (operacyjne):

uczeń **rozwija kompetencje kluczowe:**

kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji – analizuje motyw uzależnień, pogłębia wiedzę o karykaturze literackiej, czyta ze zrozumieniem, skutecznie porozumiewa się w języku ojczystym, dba o kulturę słowa, tworzy i wygłasza spójny tekst;

kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się – podejmuje autorefleksję, pracuje w grupie i zespole, zarządza czasem i informacjami;

kompetencje matematyczne – logicznie myśli, wnioskuje;

kompetencje obywatelskie – odpowiedzialnie działa w grupie społecznej;

kompetencje cyfrowe – odpowiedzialnie korzysta z zasobów Internetu; tworzy algorytmiczne drzewko decyzyjne;

kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej – reaguje na komizm sytuacyjny, wyraża go i tworzy karykaturę postaci;

kompetencje w zakresie przedsiębiorczości – wykazuje inicjatywę, realizuje plan;

kompetencje techniczne i inżynierskie – bezpiecznie korzysta z urządzeń technicznych, organizuje stanowisko pracy.

Metody/techniki/formy pracy:

grupowa, zespołowa, czytanie ze zrozumieniem, burza mózgów, tradycyjne i algorytmiczne drzewko decyzyjne.

Środki dydaktyczne: **ICT** – komputer, projektor, dostępne środowisko programowania, ekran, tekst satyry Ignacego Krasickiego.

Opis przebiegu zajęć:

Scenariusz lekcji kreatywnego spotkania z literaturą oświecenia połączono z profilaktyką uzależnień. Uczniowie pracują w zespole z satyrą *Pijaństwo* Ignacego Krasickiego. Odkrywają karykaturalny portret alkoholika. Następnie, pracując w kilku

grupach zadaniowych, analizują wagę problemu albo poszukują skutecznych rozwiązań: co można zyskać, a co stracić?, jak się nie uzależnić?, jak sobie radzić (czy to możliwe)? Tworzą tradycyjne i/lub algorytmiczne drzewka decyzyjne. Przedstawiają wyniki pracy w grupach. Rozmawiają o kształtowaniu postawy asertywnej. Nauczyciel motywuje do pracy, wspiera. Ocenia pracę w grupie i udział w rozmowie, zwracając uwagę na zaangażowanie, stosowanie etykiety językowej, w tym szczególnie na unikanie agresji słownej, oraz możliwości psychofizyczne ucznia.

Komentarz metodyczny:

Wśród uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi są także osoby nastoletnie zagrożone alkoholizmem albo na co dzień doświadczające skutków alkoholizmu w rodzinie. Spotkanie z satyrą Krasickiego pozwoli takim uczniom z jednej strony - uśmiechnąć się poprzez spojrzenie na ten poważny problem z lekkim przymrużeniem oka, bo odkrywając nieco komiczny, karykaturalny portret bohatera utworu, a z drugiej strony w pewien sposób zmierzyć się z problemem. Na drugą część lekcji można zaprosić psychologa, a nawet – jeśli to możliwe – osobę, która przeszła terapię odwykową i ma do przekazania młodym ludziom swoją siłę, optymizm i wartościowe wskazówki.